

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В
ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 261М групи
Спеціальності 013 Початкова освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми «Початкова освіта»

ПОНОМАРЕНКО Вікторія Сергіївна

Керівник к.філ.н., доцентка Ія ВАЛУЄВА
Рецензентка заступниця директора
Херсонського навчально-виховного
комплексу "Дошкільний навчальний заклад
спеціалізована школа з поглибленим вивченням
англійської мови I ступеня - гімназія"
№56 Херсонської міської ради.
Костюкевич Л.А.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження інноваційних технологій вивчення англійської мови у початковій школі	6
1.1 Технологія навчання як педагогічна категорія, основні їх різновиди та класифікації.....	6
1.2 Сучасні інноваційні технології навчання англійської мови в молодшій школі.....	13
1.3 Психолого-педагогічні основи навчання англійської мови у початковій школі.....	19
РОЗДІЛ 2. Методика використання сучасних інноваційних технологій вивчення англійської мови	27
2.1 Методика використання сучасних ігрових технологій у організації освітнього процесу з англійської мови	27
2.2 Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови.....	33
2.3 Методика використання здоров'язберезувальних технологій в освітньому процесі початкової школи	39
2.4 Організація та зміст експериментального дослідження на визначення впливу сучасних інноваційних технологій навчання на інтенсифікацію освітнього процесу.....	44
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
<i>Додаток А</i>	56
<i>Додаток Б</i>	59
<i>Додаток В</i>	60
<i>Додаток Г</i>	62

ВСТУП

В умовах глобалізації усіх сфер життя, дедалі більше зростає роль міжнародних мов спілкування, зокрема, англійської. Зважаючи на це, концепція Нової української школи декларує вивчення іноземної мови як одну з пріоритетних задач сучасної системи освіти. У науковому співтоваристві вже повністю утвердився погляд на необхідність раннього вивчення іноземної мови, його хронологічні межі відрізняються, проте, в цілому, йдеться про вік дитини від народження до 8-9 років. Відповідно перед педагогами постає доволі непросте завдання – знайти оптимальні шляхи активізації процесу навчання англійської мови, які б відповідали віковим особливостям молодшого школяра, а також сучасним освітнім потребам і загальним тенденціям розвитку суспільства (глобалізації, комп'ютеризації, пришвидшенню темпів життя). У зв'язку з цим, виникає потреба у розвитку методики використання сучасних технологій навчання іноземної мови, які підвищують ефективність освітнього процесу. Саме необхідність розвитку іншомовної компетентності учнів через інтенсифікацію та активізацію навчального процесу завдяки використанню сучасних інноваційних технологій навчання і зумовлює **актуальність нашого дослідження.**

Технологізація процесу навчання була об'єктом дослідження науковців І. Осадченко, Р. Гуревич, О. Назаркін; проблему використання інноваційних педагогічних технологій у навчанні англійської мови досліджували О. Бігич, С. Роман, Т. Гарачук, О. Коломінова, М. Лук'янчук та інші.

Мета дослідження – дослідження методики використання інноваційних ігрових, інформаційно-комунікаційних, здоров'язберезувальних технологій в організації освітнього процесу з англійської мови у початковій школі.

Об'єкт дослідження – процес організації освітнього процесу з англійської мови у початковій школі.

Предмет дослідження – методика використання інноваційних ігрових, інформаційно-комунікаційних, здоров'язбережувальних технологій в організації освітнього процесу з англійської мови у початковій школі

Відповідно до мети, об'єкта і предмета дослідження були визначені такі **завдання**:

- вивчити «технології навчання» як педагогічну категорію, основні їх різновиди та класифікації;
- окреслити сучасні інноваційні технології навчання англійської мови в молодшій школі;
- проаналізувати психолого-педагогічні основи навчання іноземної мови молодших школярів;
- дослідити методику використання сучасних ігрових технологій у організації освітнього процесу з англійської мови;
- вивчити методику впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови;
- окреслити особливості методики використання здоров'язбережувальних технологій в навчанні початкової школи.

Методи наукового дослідження продиктовані загальною метою та завданнями роботи, відповідно передбачається використання **теоретичних методів** (теоретичний аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури з теми роботи) при вивченні психолого-педагогічних особливостей молодших школярів, а також педагогічної категорії «технологія навчання»; **емпіричних методів** (аналіз, узагальнення педагогічного досвіду, спостереження) для виокремлення оптимальних технологій формування іншомовної компетентності в початковій ланці освіти, виробленні методики їх впровадження в освітній процес.

Наукова новизна роботи полягає в систематизації та узагальненні поглядів на проблему використання сучасних інноваційних технологій організації освітнього процесу з англійської мови у початковій школі; окреслені методичних особливостей та можливостей впровадження ігрових, інформаційно-комунікаційних, здоров'я-збережувальних технологій в освітній процес початкової школи.

Практичне значення: дослідження полягає у можливості використання матеріалів роботи для подальших розвідок з використання сучасних інноваційних технологій організації освітнього процесу з англійської мови у початковій школі, зокрема ігрових, інформаційно-комунікаційних, здоров'язбережувальних технологій; окрім того, основні положення та висновки можуть бути використані при вивченні відповідних тем навчальної дисципліни «Методика викладання англійської мови в початковій школі»; результати також можуть бути використані вчителями-практиками для підвищення педагогічної компетентності та майстерності.

Апробація роботи. Матеріали магістерського дослідження висвітлено у статті в альманасі «Магістерські студії» за назвою: «Використання здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі початкової школи».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, чотирьох додатків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1 Технологія навчання як педагогічна категорія, основні її різновиди та класифікації

Масове використання технологій навчання дослідники датують початком 60-х років ХХ століття. Поштовхом до технологізації навчання вважають реформування спочатку американської, а потім і європейської системи освіти. До найвідоміших авторів досліджень, присвячених сучасним педагогічним технологіям, за кордоном відносяться Дж. Керолл, В. Коскареллі, Б. Блум, Г. Гейс, Д. Брунер та ін. В українській науковій спільноті ця проблема почала активно обговорюватися вже наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття, насамперед, завдяки таким вченим, як: М. Чепіль, Н. Дудник, О. Пометун, Л. Пироженко, С. Сисоєва тощо. Проте, незважаючи на тривалу історію технологій навчання, до сьогодні не вироблено єдиного підходу до розуміння цієї проблеми.

Насамперед окреслимо поняття технологія навчання. Як зазначає Ю. Руднік, поняття «технологія» сьогодні використовується в різних сполученнях слів: «освітня технологія», «навчальна технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», тощо і має понад три сотні тлумачень [37, с. 55]. Як бачимо, виникає необхідність визначити, яке місце посідає «технологія навчання» серед інших подібних категорій. Так, І. Осадченко виділяє «категорійну ієрархію цих понять у такій послідовності (від більшого до меншого): технологія освіти (освітня технологія) → педагогічна технологія → технологія навчання» [32, с. 55]. Відповідно дослідниця розуміє технологію навчання як «процесуально-дієвий складник дидактичної системи, який забезпечує гарантований високий рівень отриманого результату шляхом повторення поетапного алгоритму дій за

умови компетентності педагога, детальної розробки та функціонування складників освітнього процесу» [32, с. 60].

Ю. Руднік під технологією навчання розуміє «сукупність поетапних методів, що спрямовані на отримання результату, тобто ефективного засвоєння інформації суб'єктами навчання, через оптимізацію форм здобуття освіти та інтенсифікації змісту» [37, с. 55]

У педагогічному словнику, укладеному С. Гончаренко, «технологія навчання» використовується у значенні «системи науково обґрунтованих дій усіх, в першу чергу, активних учасників освітнього процесу, реалізація яких з найбільш вірогідно призведе до досягнення поставлених дидактичних цілей навчання. При організації навчального процесу з технологічної точки зору активні учасники (той, хто навчається, той, хто навчає) виконують певні дії, які тісно взаємопов'язані між собою та спрямовані на розв'язання конкретної задачі» [9].

Доволі вичерпне визначення поняття «технологія навчання» запропонувала С. Сисоєва: «технологія навчання включає сукупність форм, методів, прийомів, форм і засобів, які забезпечують гарантоване досягнення запланованого результату» [39, с. 40]. У межах такого розуміння форми і методи, засоби і прийоми навчання є тими складовими, які й вибудовують технологію навчання відповідно до дидактичних цілей і запланованих (бажаних) результатів освітнього процесу.

Аналіз визначень різних науково-методичних джерел показує, що більшість дослідників сходяться на думці, що технологія навчання пов'язана з оптимальним проектуванням і реалізацією процесу навчання з урахуванням гарантованого досягнення дидактичних цілей освітнього процесу. Це положення є принциповим, оскільки основний зміст технології навчального процесу полягає у визначенні найбільш раціональних шляхів забезпечення досягнення поставленої мети. Відповідно, у рамках нашого дослідження ми розглядаємо педагогічну технологію як цілісну дидактичну систему, яка

дозволяє максимально ефективно та з гарантованою якістю вирішувати освітні завдання.

Актуальним вважаємо зауваження О. Кміть про те, що сьогодні розрізняють дві складові терміна: технології навчання (Technology of Teaching) і технології у навчанні (Technology in Teaching). Перший використовується для позначення методів наукової організації роботи вчителя, які допомагають найкраще досягти поставлених цілей навчання, другий – на позначення застосування технічних засобів навчання в освітньому процесі [21].

Основою технологій навчання є процес алгоритмізації ефективної навчальної діяльності учнів та якісного управління нею з боку вчителя. Проте в найзагальнішому вигляді це можна подати так: постановка загальних цілей і максимальне їх уточнення з урахуванням особливостей змісту навчання; формулювання проміжних освітніх цілей, що відповідають ключовим, що забезпечує прогнозованість та плановий характер результатів; добір найбільш оптимальних для досягнення дидактичної мети методів, форм і засобів організації освітнього процесу; оцінка поточних результатів і, за необхідності, корекція навчального процесу з метою гарантованого досягнення поставленої мети [11, с. 36].

Однією із ключових характеристик будь-якої технології навчання є наявність зворотного зв'язку між фінальним результатом освітнього процесу та проміжними етапами процесу впровадження технології, що пронизує весь освітній процес і дає можливість своєчасно уточнювати та виправляти його.

Загалом, суть технології навчання полягає в наступному:

1. у попередньому проектуванні освітнього процесу за умови подальшої можливості відтворення цього проекту в освітній діяльності;
2. у спеціально організованому формуванні цілей навчання, що дає можливість об'єктивно контролювати якість досягнення поставлених дидактичних цілей;

3. у структурно-змістовній цілісності, тобто у неприпустимості внесення змін до будь-якої його складової без впливу на інші;
4. у доборі найоптимальніших методів, форм і засобів, які продиктовані абсолютно безпечним і закономірним зв'язком усіх елементів педагогічної технології;
5. у наявності оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє своєчасно та ефективно вносити зміни в навчальний процес.

Як у сучасній педагогіці ще не підібрано загальних підходів до єдиного трактування поняття технологій навчання, так і не існує однозначно визнаної їх класифікації. Дослідники технологізованого навчання пропонують різні підходи до цієї проблеми. Вчений А. Розтока пропонує доволі повну та вичерпну класифікацію технологій навчання, беручи до уваги одразу сім критеріїв для поділу:

- за рівнем застосування: загальноосвітні (пов'язані із загальними положеннями освітніх процесів); предметні (що можуть бути використані в межах окремих навчальних предметів); локальні та модульні (частково допускають зміни педагогічних явищ);
- за фактором психічного розвитку: біогенні (ключова роль відводиться біологічним факторам); соціогенні (домінуючі соціальні фактори); психогенні (ключова роль відводиться психічним факторам);
- за світоглядною ознакою: матеріалістичні та ідеалістичні; діалектичні і метафізичні; науково-релігійні; гуманні та антигуманістичні; антропософські і теософські тощо;
- за науковою концепцією засвоєння досвіду: асоціативно-рефлексивні – біхевіористські; розвивальні; сугестивні; нейролінгвістичні тощо;

- за ставленням до дитини учений наполягає на виділенні авторитарних, дидактоцентричних і особистісно орієнтованих технологій;
- через орієнтацію на особистісні структури: інформативні; операційні; прикладні технології; технології саморозвитку; емоційно-художні та емоційно-моральні; евристичні;
- за типом організації та контролю пізнавальної діяльності:
 - I. структурно-логічні технології навчання (поетапне визначення дидактичних завдань, вибір способу розв'язання, діагностика та оцінка досягнутих результатів);
 - II. інтеграційні технології (дидактичні системи, що дозволяють інтегрувати міжпредметні знання та вміння, різні види діяльності на рівних рівнях (окремих тем, проблем чи навіть навчальних курсів));
 - III. ігрові технології (форма, що передбачає ігрову взаємодію вчителя та учнів, в першу чергу, спрямована на розвиток в школярів уміння досягати дидактичних цілей через вибір конкретного варіанту з-поміж альтернативних шляхом виконання конкретної дії);
 - IV. комп'ютерні технології (ті, що реалізуються при взаємодії «викладач – комп'ютер – учень» за допомогою інформаційних, навчальних, розвиваючих, моніторингових та інших освітніх програм);
 - V. діалогічні технології (пов'язані зі створенням комунікативного середовища, що розширює простір для співпраці на предметному рівні);
 - VI. тренінгові технології (система заходів, пов'язаних з виробленням певних алгоритмів навчальної

діяльності та методів вирішення типових завдань у процесі навчання) [36, с. 46].

Зокрема, заслуговує на увагу класифікація, запропонована П. Гусаком, відповідно до неї пропонується класифікувати існуючі технології за такими критеріями:

- за спрямованістю дій (особистісно розвиваючі та кар'єрно-орієнтовані тощо);
- за навчальною метою (набуття знань, розвиток умінь і навичок, формування професійних якостей особистості тощо);
- за предметними галузями (гуманітарні та соціально-економічні, природничі, технічні, спеціальні дисципліни);
- через використовувані технічні засоби (аудіовізуальні, інформаційні, телекомунікаційні тощо);
- щодо організації навчального процесу (індивідуальні, колективні, змішані) [17, с. 97].

Зауважимо, що проблема класифікації технологій напрочуд важка і не може бути вирішена в повній мірі, адже є велика кількість критеріїв, що беруться в основу класифікації, відповідно єдиного підходу в цьому питанні бути не може.

Цікавим є дослідження О. Бігич, у ньому дослідниця, проаналізувавши статистичні дані, виділила найуживаніші серед теоретиків та практиків технології навчання англійської мови. Результати дослідження показали, що найактивніше у сучасному освітньому процесі прослужуються: технологіями диференційованого або ж індивідуалізованого навчання; технологіями інтерактивного навчання; проектними технологіями; комп'ютерними технологіями; технологіями навчання з використанням опор; інформаційно-комунікаційними технологіями; технологіями проблемного навчання; технологіями інтегрованого навчання; технологією edutainment;

технологією теорії вирішення дослідницьких завдань; ігровими технологіями; технологією storytelling [4].

В умовах комп'ютеризації освіти більшість сучасних педагогів публікують свої методичні розробки на популярних освітніх платформах «Всеосвіта», «На Урок» тощо. Це дає змогу проаналізувати їх педагогічний досвід. Проаналізувавши опубліковані розробки, що були неодноразово завантажені іншими користувачами, ми можемо стверджувати, що найчастіше використовують наступні технології – ігрова, інформаційно-комунікаційна (до якої ми зараховуємо й комп'ютерне навчання), здоров'язберігаюча, проєктна, технологія навчання з використанням опор.

Отже, у сучасних педагогічних дослідженнях «технологію навчання» розуміють як алгоритм оптимальної побудови та реалізації навчального процесу з урахуванням гарантованого досягнення дидактичних цілей. В основі технологій навчання лежить процес алгоритмізації ефективної навчальної діяльності учнів та якісного управління нею з боку вчителя. У сучасній педагогіці ще не вироблено загальних підходів до єдиного трактування поняття технологій навчання, не існує і однозначно визнаної їх класифікації, проте доречно виділити ряд найпопулярніших серед теоретиків та практиків технологій навчання іноземної мови в початковій школі, а саме: ігрова, інформаційно-комунікаційна (до якої ми зараховуємо й комп'ютерне навчання), здоров'язберігаюча, проєктна, технологія навчання з використанням опор.

1.2 Сучасні інноваційні технології навчання англійської мови в молодшій школі

Технологізація навчання – це тенденція розвитку освітнього процесу, яка спрямована на підвищення ефективності навчального процесу шляхом гарантованого досягнення учнями запланованих результатів. Саме тому технології навчання активно обговорюються і досліджують як в наукових колах, так і серед педагогів-практиків. Все частіше використовуються інноваційні технології навчання, які орієнтовані на значну активність з боку учнів, дають простір для творчості, підвищують мотивацію до оволодіння та використання різноманітних засобів, спрямованих на формування компетентностей здобувачів.

Детальніше розглянемо найуживаніші технології (ігрова, інформаційно-комунікаційна (до якої ми зараховуємо й комп'ютерне навчання), здоров'язберігаюча, проєктна, технологія навчання з використанням опор), а також інноваційні, які лише нещодавно увійшли в освітню практику та отримали наукове обґрунтування (edutainment, storytelling тощо).

Ігрові технології навчання. Термін «ігрові технології» включає різноманітні методи, прийоми та варіанти організації ігрового процесу навчання. На відміну від ігор взагалі, навчальна гра характеризується однією суттєвою відмінністю – чітко визначеною навчальною метою і відповідним результатом. Ігрова технологія розглядається Т. Зевченко та Н. Дудик як системний засіб організації навчання, спрямований на оптимальне проектування освітнього процесу та реалізацію його завдань, що ґрунтується на особистісно-орієнтованому та діяльнісному підходах і забезпечує активізацію пізнавальної діяльності, узагальнення знань і вмінь з метою їх використання в нестандартних умовах [16, с. 57].

Для розвитку іншомовної компетенції учнів молодшого шкільного віку розрізняють: ігри для оволодіння навичками аудіювання; ігри для розвитку мовленнєвих навичок (діалогічного та монологічного мовлення); ігри для

навчання навичкам читання; ігри для навчання навичкам письма. Ігрові технології, які використовуються на уроках іноземних мов у початковій школі, допомагають подолати психічні бар'єри, сприяють розвитку рішучості, наполегливості, стриманості тощо. [8, с. 23]. Вони надають навчальному процесу практичної спрямованості, що сприяє формуванню позитивної мотивації до вивчення іноземних мов.

Технології навчання з використанням опор. Використання опор на уроках англійської мови є надзвичайно актуальним. Їх використання дозволяє конкретніше пояснити матеріал, що сприяє більш ефективному розумінню та засвоєнню знань, необхідних для мовної репрезентації. Часто як опори подаються слайди, плакати, плани, карти, комікси, епістолярні тексти, інтерв'ю, уривки з газетних і журнальних публікацій, репродукції художніх творів, лексико-граматичні таблиці, схеми діалогів, пам'ятки тощо. Кожна опора має свою функцію та технологію застосування, яку варто використовувати під час уроків. Це залежить від мети, завдань, умов навчання та досвіду вчителя. Наприклад, засобом оволодіння навичками діалогічного спілкування може бути структурно-мовна схема діалогу або його функціональна схема. Ці засоби допомагають учням подолати труднощі, що виникають при поєднанні діалогових блоків і можуть бути використані лише при роботі в парах [1].

Використання опор заохочує учнів до спілкування відповідно до їхніх мовленнєвих навичок; підвищує рівень засвоєння мовного матеріалу; впливає на розвиток розумової діяльності та формує мовленнєву звичку користуватися мовними засобами. Використання найсучасніших засобів наочності чи слухових опор стає невід'ємною частиною комунікативного підходу до вивчення іноземної мови.

Технології проєктного навчання. Технології освітнього проєктування відносяться до гуманістичних технологій, в основу яких покладено особистісно-орієнтований та диференційований підходи, в межах яких передбачено моделювання соціальної взаємодії в малій групі під час

освітнього процесу. О. Коломінова зазначає, що проєктна технологія – це форма творчої роботи молодших школярів, коли вони під керівництвом учителя або самостійно під час підготовки та захисту обраного проєкту вчаться створювати оригінальний продукт своєї іншомовної навчальної діяльності. Водночас проєкт характеризується тим, що, як правило, він має матеріальне втілення, наприклад: презентація, колаж, комікс, анкета, вистава тощо. Проєкти можуть бути різними за обсягом проведеної роботи: можна виділити міні-проєкти (розраховані на урок або його частину) і довгострокові проєкти (розраховані на домашнє виконання з захистом на уроці). Проєкти можуть бути груповими або індивідуальними [22, с. 41].

Проєктна робота – це багатоетапний підхід до вивчення мови, який включає читання, аудіювання, говоріння та граматику. Технологія проєктного навчання сприяє розвитку певних особистісних якостей учнів: самостійність, здатність до творчості, ініціативність, а також дозволяє розпізнати їх нагальні інтереси та потреби. Зазвичай проєкт – це результат спільної діяльності дитини та педагога. Це пов'язано по-перше, з тим, що вчитель допомагає учневі у пошуках джерел для достовірної інформації, яка його цікавить, а також сам може бути джерелом інформації. По-друге, вчитель має координувати весь процес проєктної діяльності, підтримувати та заохочувати учнів.

Edutainment. Технологія edutainment трактується О. Бігіч як сукупність сучасних техніко-дидактичних засобів навчання, що здійснюються через розвагу. Уроки та заходи з використанням цієї технології можна проводити в кафе, парку, музеї, галереї, де учні отримують всю навчальну інформацію в невимушеній атмосфері [4]. Отже технології edutainment, є впровадження сучасних форм розваги в систему традиційних форм організації навчання, в тому числі іноземних мов.

Ознаками технології edutainment є:

- наявність ентузіазму як безпосереднього інтересу учня, що дозволяє йому здобувати нові знання та розвивати нові вміння та навички;
- акцент на розвазі як головному мотиві втіхи при формуванні стійкого інтересу до навчання та усуненні його психологічного дискомфорту;
- участь у грі, завдяки універсальності якої навчання стає ефективнішим незалежно від віку учня [4].

Storytelling. До сучасних інноваційних технологій навчання англійської мови молодших школярів відносять й *Storytelling*, «розповідь історій» з англійської мови: *story* – історія, *tell* – розповідати. Цю технологію можна вважати однією з найновіших, вона є цікавою та ефективною завдяки донесенню інформації до учнів через розповідання захоплюючих, повчальних, веселих історій з реальними чи фантастичними персонажами (наприклад, у казках, оповіданнях, коміксах, анекдотах тощо). Сучасні діти з «кліповим» мисленням краще за інші типи тексту сприймають динамічні розповіді [34, с.188].

Актуальність використання *Storytelling* у навчанні школярів іноземній мові обумовлюється тим, що це унікальна технологія, що дозволяє вчителю перебувати у прямому контакті з учнями і керувати їх увагою, працювати над вимовою, передавати навчальний матеріал захоплюючим і неординарним способом, завдяки чому той краще засвоюється. У процесі створення та викладу історії учні набувають комунікативних навичок у неформальній та природній формі, розвивають уяву та говоріння шляхом усвідомленого застосування вивченого матеріалу з англійської мови. Історії апелюють до особистого досвіду учнів, виховують емоційний інтелект. Ця технологія допомагає школярам подолати комунікативний бар'єр, підвищує їхню впевненість та мотивацію, мотивує активно брати участь у діях на уроці за рахунок емоційного залучення та інтересу до історії.

«*Mind mapping*» – одна з відносно нових, цікавих і ефективних технологій пояснювально-описового навчання. За словами С. Бучацької, технологія *mind mapping* – практичне та ефективне графічне подання та фіксація інформації у візуальній формі, яка дає змогу підвищити швидкість структурування, опанування та відтворення інформації. Цю технологію можна використовувати для генерації нових ідей, аналізу та організації інформації, на етапі систематизації та узагальнення [6, с. 75].

Інтелектуальні карти (синонімічна назва до результату продукту технології *mind mapping*) – це універсальний засіб для унаочнення інформації, її організації та аналізу, це дає змогу дитині структурувати та узагальнити власні знання й думки з якоїсь теми чи окремого питання. При створенні інтелект-карт мислення стає більш точним і гнучким, активізуються здібності логічного мислення, встановлення причиново-наслідкових та родо-видових зав'язків [13, с. 16].

Ментальна карта має класичну структуру: інформація подається у вигляді імпровізованого радіуса, в центрі якого знаходиться ключове поняття, подане словесно або за допомогою зображення, від нього йдуть «промені» наступної за важливістю інформації, які, в свою чергу, підпорядковують поняття нижчого порядку. Наступний момент полягає в тому, що інтелект-карти – це інформація, представлена візуально, адже дані, представлені наочно, наш мозок обробляє значно краще. Цей метод більш ніж у шість разів покращує сприйняття будь-якої інформації, ніж структуровані та лаконічні дані, викладені вербально [20, с. 110].

«*Гейміфікація*». Під гейміфікацією О. Карабін розуміє використання інструментарію комп'ютерних у неігрових процесах, що дозволяє емоційно залучити користувачів до процесу, підвищити їх вольові якості до вирішення складних завдань [19, с. 45].

У більш вузькому контексті, в межах освіти, гейміфікація полягає в інтеграції елементів гри, ігрових технологій або ж дизайну в освітній процес, що дозволяє якісно вдосконалити організацію навчальної діяльності,

підвищити мотивацію та залученість учнів до роботи на уроці, стимулювати їх пізнавальний інтерес та активність, утримувати увагу й зосередженість при виконання дидактичних завдань.

О. Ткаченко пропонує власне бачення структури гейміфікації, розглядаючи її як піраміду, де першим і базовим рівнем будуть компоненти гейміфікації, другим і середнім – принципи роботи, й третім, вершиною, є динаміка гри. Головний принцип гейміфікації навчального процесу – використання схильності людини до гри для її залучення в процес здобування знань, формування ключових умінь та навичок [42].

Гейміфікація освітнього процесу перетворює його на комп'ютерну гру, де кожне правильно виконане дидактичне завдання дозволяє учаснику отримати певну винагороду (бали, заохочувальні наклейки тощо). Механізми комп'ютерних ігор перетворюють найнудніші й рутинні дії на цікаве заняття, що не сприймаються з такою відразою, як у житті. Звісно, тривале повторення, насамкінець, викликає набридання, але розробникам вдається певний час утримувати увагу та цікавість навіть до найбуденніших речей. Таким чином, можна припустити, що мотиватор і стимул інтересу – це, власне, механізми і принципи гри, перенесення їх на освітній процес може значно підвищити ефективність останнього. Механізм гейміфікації складається з наступних елементів: постановки задач, наявність зворотного зв'язку, рівнів, функціонування системи балів і бонусів тощо. На наш погляд, ця технологія повинна виконувати допоміжну, факультативну роль в освітньому процесі, як засіб підвищення й утримання пізнавального інтересу й навчальної активності.

Підсумовуючи вищесказане, наголосимо, що технологізація процесу навчання має значне поширення серед вчителів-практиків, які використовуючи алгоритмізовану систему дій можуть забезпечити високу ефективність навчання. При цьому, кількість технологій постійно збільшується: поруч із вже традиційними – ігровими, проєктними, інформаційно-комунікаційними, інтегрованого навчання – з'являються нові,

більш сучасні – *storytelling, edutainment, mind mapping, гейміфікація*. Проте їх використання не є і не може бути системним, вони не дозволяють реалізувати всі дидактичні задачі уроку і є, скоріше, допоміжними. Натомість традиційні технології, зазнаючи постійних змін та інновацій, залишаються основою організації освітнього процесу, не втрачаючи при цьому своєї актуальності.

1.3 Психолого-педагогічні основи навчання англійської мови у початковій школі

Аналізуючи основи вивчення англійської мови у початковій ланці освіти, слід зазначити, їх вивчення в системі дошкільної та початкової освіти науковці трактують як раннє вивчення іноземних мов, яке є пріоритетним напрямком освітньої політики України. Мета навчання молодших школярів іноземної мови є стимулювання інтересу до навчання, до пізнання навколишньої дійсності, різних культур через оволодіння іноземною мовою.

Вивчення англійської мови в молодшому шкільному віці - тема суперечлива і контраверсійна. Дехто вважає, що в такому ранньому віці дитина ще не готова до оволодіння другою мовою, що треба спочатку засвоїти рідну, інакше буде плутанина в дитячих головах (К. Ушинський). Інші, однак, наполягають, що чим раніше почнеться процес опанування іноземної мови, тим краще. Психологи встановили, що оптимальним часом для вивчення іноземної мови є перший клас, коли відбувається всебічне ознайомлення з українською та англійською мовами [14, с.29].

Перед раннім вивченням іноземної мови стоять наступні завдання:

- формування та розвиток іншомовних фонетичних навичок (важливо дотримуватися часу, оскільки ці навички легко набуваються, поки мовленнєвий апарат пластичний, а механізми засвоєння рідної мови ще діють);
- розвиток навичок аудіювання (розуміння мовлення на слух);
- розвиток навичок говоріння (тобто формування у дитини уявлення про іноземну мову, як засіб спілкування);

– формування та поповнення лексичного запасу [24, с. 131].

У психологічних та фізіологічних дослідженнях необхідність раннього навчання іноземної мови пояснюється природним нахилом дітей до мов та емоційною готовністю до їх оволодінням. Зазвичай мається на увазі чутливість (сензитивність) дошкільників та молодших школярів до оволодіння мовами взагалі та іноземними зокрема. Тривалість цього періоду має різні хронологічні межі в поглядах дослідників, але зазвичай становить від 4 до 8 років. У цьому віці дітям властива природна допитливість і потреба пізнавати нове. Вони характеризуються більш гнучким і швидким засвоєнням мовного матеріалу, ніж на наступних етапах. З віком людина поступово втрачає ці здібності, знижується її чутливість до сприйняття звуків і здатність до їх наслідування, послаблюється короткочасна пам'ять і здатність до зорового і особливо слухового сприйняття. Натомість ці навички розвинуті до високого рівня у дітей молодшого шкільного віку [5, с. 26].

Ще однією дуже важливою перевагою молодшого шкільного віку є максимально активна мотивація дітей до гри, що дає змогу зробити вивчення іноземної мови як засобу спілкування природним і ефективним, максимально наблизити його до природного процесу використання рідної мови.

До факторів, що зумовлюють ефективність вивчення англійської мови молодшими школярами, О. Паршикова зараховує антропологічні фактори. Їх головний зміст полягає в тому, що під час вивчення іноземної мови молодший школяр, крім вивчення мови, отримує досвід спілкування з навколишнім світом та іншими людьми, у ході чого відбувається процес його соціалізації. Насамперед, це зумовлено природною відкритістю та сприйнятливістю дитини до всіх обставин, які впливають на її формування та розвиток [33, с. 167].

Численні наукові дослідження початкової освіти, зокрема В. Редька, свідчать про відсутність усвідомленої молодшими школярами внутрішньої потреби у вивченні іноземної мови. Дослідник зазначає, що внутрішня мотивація дітей змінюється природним інтересом і цікавістю до всього

нового і незвичайного. Тому метою вивчення іноземних мов у молодшому шкільному віці є не лише сприяння цьому інтересу, а й подальше підвищення мотивації школярів до вивчення іноземних мов [35, с. 39].

Молодший школяр з великим інтересом сприймає навколишнє життя, яке кожного дня відкриває для нього щось нове. Розвиток сприйняття не відбувається самотійно, важливу роль у цьому відграє педагог, який систематично тренує вміння розпізнавати істотні характеристики й властивості предметів та явищ, вказує, на що звернути увагу, регулярно вчить дітей аналізувати сприйняте і систематизувати об'єкти.

Як зазначає В. Редько, чим молодший школяр, тим бідніший його словниковий запас рідною мовою. При цьому мовні потреби також нижчі: дитина має менше сфер спілкування, ніж дорослий, їй ще не доводиться вирішувати складні комунікативні завдання. А отже, оволодіваючи іноземною мовою, учень не відчуватиме такого великого розриву між своїми мовленнєвими можливостями рідною мовою та іншомовними здібностями, а його почуття успіху буде вищим, ніж, скажімо, у підлітків [35, с. 47]. По суті, щойно навчившись читати рідною мовою, школяр опановує цю навичку іноземною, не помічаючи при цьому спрощеності, адаптованості текстів, адже навіть рідною мовою тексти для читання неважкі.

При проектуванні процесу викладання іноземної мови в початковій освіті дуже важливо враховувати психологічні особливості в цілому. Спираючись на погляди А. Леонтьєва, І. Бідюк виокремлює низку психолого-педагогічних особливостей початкової освіти, які через свій узагальнений характер відображають також специфіку навчання іноземної мови:

- починається формування умінь і навичок навчальної діяльності: молодший школяр опановує систему операцій, яка необхідна йому для продовження успішної навчальної діяльності на наступних етапах;
- легкість засвоєння навчального матеріалу та опанування вміння легко переходити від навчальної діяльності до неакадемічної: дуже

важливо, щоб вивчення іноземної мови не обмежувалося заучуванням теоретичних відомостей, а теорія супроводжувалася практичним оволодінням мовою на високому рівні;

- особистісно формуюча функція навчання: у молодшому шкільному віці закладаються основи особистості, які має враховувати вчитель;
- опора на матеріал у поступовому розвитку школяра;
- соціально-психологічна спрямованість дій, що передбачає безпосередній та неперервний зв'язок навчання з вихованням;
- закріплення та поглиблення соціальних та культурних цінностей, засвоєних у дошкільний період [5, с. 26].

Більш повно основні психолого-фізіологічні особливості молодшого школяра, що мають прямий вплив на вивчення іноземних мов, окреслила

А. Захарченко, виділивши наступне:

- навчально-пізнавальний інтерес характеризується виникненням та підтримкою мотивації до вивчення іноземної мови бажанням дізнаватися про нове, здійснювати пошук інформації;
- з'являється вміння планувати свою навчальну діяльність: усвідомлювати мету, формувати змістовний аналіз об'єкта, ставити завдання, шукати оптимальні способи вирішення, вибудовувати алгоритм дій, прогнозувати результат;
- рівень реакцій на зовнішні подразники характеризується підвищеною сприйнятливістю: спостерігається високий ступінь жвавості у відповідь на різні подразники у навчальній ситуації уроку, емоційний відгук на слова вчителів та однолітків, яскраву картинку, звучання слова іноземною мовою тощо;
- високий рівень наслідування; О. Музика та Н. Никончук вважають наслідування простим асоціативним рефлексом, заснованим на соціальному досвіді; в молодшому шкільному віці цей стан виникає

через недосконалість у сприйнятті та розумінні почуттів, що тягне за собою чисто зовнішнє наслідування дорослим [29, с. 93];

- збільшення загальної працездатності організму, що з'являється з початком навчання у школі: різке збільшення зросту, інтенсивний ріст ребер і зміна їх положення, зміни у роботі легень і характеру дихання; зі збільшенням обсягу вдиху підвищується рівень обмінних процесів у всіх тканинах, що призводить до більш інтенсивного вироблення енергії і, як наслідок, збільшення періодів працездатності [23];
- слабо розвинена дрібна моторика: більш повільний темп розвитку дрібних м'язів викликає труднощі при виконанні дій, що вимагають точності (у написанні букв іноземної мови, списуванні тощо), крім того, швидка втомлюваність зап'ясть не дозволяє давати дітям великі письмові завдання;
- зміни в розвитку кори великих півкуль: у 6-7 років кора великих півкуль у значній мірі зріла, відбуваються якісні і структурні зміни головного мозку – збільшується маса мозку, змінюється перебіг основних нервових процесів; збільшується можливість гальмівних реакцій від безумовного до умовного.
- формування автоматизмів в молодшому шкільному віці є процесом, невіддільним від навчальної діяльності; А. Тарасов визначає автоматизм як несамостійний рух, підсистему корекцій, що не вимагають свого усвідомлення [41, с. 193]. На уроці іноземної мови автоматизувати можна будь-які навчальні дії, які багаторазово повторюються під час навчання: виконання будь-якого завдання з певного алгоритму, побудова речення в стверджувальній формі, формулювання загальних питань з do/does, оволодіння технікою читання тощо;
- випереджаючий розвиток усного діалогічного мовлення допомагає сконцентрувати увагу на діалозі, який, на думку багатьох вчених, є

найприроднішою формою спілкування у класі. На будь-якому етапі уроку мовлення вчителя звернене до учнів, і останні тим чи іншим способом залучаються в діалогічне спілкування;

- сприйняття, увага і пам'ять мають переважно мимовільний характер: на уроці іноземної мови часто можна зіткнутися з тим, що діти, хоч і прагнуть виконати завдання іноземною мовою, промовляють його рідною чи, наприклад, відповідають на загальні питання вчителя, сформульовані іноземною мовою, українською;
- запам'ятовування на основі наочно-образного (конкретно-образного, художнього) сприйняття, мислення грає величезну роль при навчанні іноземної мови: при такому типі сприйняття у дитини виходить поєднати образ об'єкта і все, що з ним пов'язано, зі словом на рідній мові та його еквівалентом іноземною, що значно полегшує запам'ятовування нової лексики [14, с. 28].

Крім психолого-фізіологічних, варто звернути увагу й на педагогічні особливості навчання іноземної мови у початковій школі. Як зазначає, О. Казанжи, домінуючий вплив на життя молодшого школяра має новий вид діяльності – навчальна, тому вчителю іноземної мови, що працює в молодшій школі, необхідно розуміти, що з початком шкільного навчання змінюється зміст життя дитини, яка вступає в нові взаємовідносини зі світом, тому її діяльність стає соціально значущою, виникає бажання виконувати «потрібну» та «важливу» для інших роботу [18, с. 52]. У свою чергу, це тягне за собою зміну стилю сімейних відносин: батьки, залишаючись головним помічником дитини в навчальній діяльності, втрачають свій незаперечний раніше авторитет на користь вчителя.

З цього приводу слушним є зауваження О. Малфійк, яка наголошувала на сильному впливі особистості вчителя, особливо на ранніх етапах молодшого шкільного віку (1-2 клас), що визначає стиль взаємовідносин з дорослими в цілому [28]. Вчитель іноземної мови є представником іншої культури, носієм і транслятором зразків поведінки та нових форм знань.

Тому дитина сприймає вчителя даного шкільного предмета як людину унікальну, цікаву.

За словами І. Бідюк, під час вивчення іноземних мов дуже важливо забезпечити радість від навчання і успіх. Дитина молодшого шкільного віку прагне задовольнити свої інтереси і утвердитися в суспільстві. Вона повинна відчувати схвалення, позитивну оцінку власної діяльності оточуючими. Загальна характеристика є критичним фактором для забезпечення успішної діяльності: дитина повинна вірити у власні здібності. Тому вчитель повинен створити умови, які допоможуть усунути особисті психологічні бар'єри, такі як сором'язливість, боязнь мовних помилок, невпевненість у собі тощо. Однією з умов може бути посилення ролі оціночного стимулювання, оскільки страх перед отриманням негативної оцінки «сковує» школяра, у навчальному процесі краще використовувати вербальне заохочення, а не оцінки. Крім того, важливо виділяти успіхи дитини, а не невдачі [5, с. 24]. Зауважимо, що такі погляди в повній мірі співпадають з концепцією Нової української школи, де введено формувальне оцінювання замість класичного – системою балів.

Аналіз психолого-педагогічної специфіки вивчення іноземної мови молодшими школярами дозволив Л. Баліній виділити низку дидактичних умов досягнення високих результатів у вивченні англійської мови, а саме:

- ретельний відбір дидактичних ситуацій: вони повинні бути простими та зрозумілими школяреві;
- залучення всіх до спілкування в класі: якщо школяр не відчуває важливості комунікації, він, найвірогідніше, втратить цікавість до предмета;
- створення сприятливого освітнього середовища, забезпечення новизни: інтерес до завдань у молодших школярів віку зникає через 10-15 хвилин, а це означає необхідність зміни видів роботи на уроці [2].

Розуміння головних особливостей навчання іноземній мові учнів молодших класів дозволяє вчителю, що працює в початковій школі, уникнути труднощів, що виникають при навчанні, і створювати комфортні умови для досягнення більш високих результатів з урахуванням індивідуальних потреб учнів.

Таким чином, у психолого-фізіологічних дослідженнях запровадження раннього навчання іноземній мові обґрунтовано дитячою чутливістю до вивчення мов. Учень має високу здатність наслідування, відтворення текстів іншою мовою, а також низький рівень комунікативних потреб, що дозволяє подолати скованість та сором'язливість. Разом з тим значний розвиток пам'яті, уваги, мислення дозволяє виконувати навчальні завдання, що є обов'язковою умовою успішного засвоєння іноземної мови.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1 Методика використання сучасних ігрових технологій у організації освітнього процесу з англійської мови

Реалізація можливостей гри в контексті організації освітнього процесу з англійської мови визначається професійною майстерністю вчителів, знаннями психологічних особливостей дітей, правильними методичними діями й управлінням взаємодією вихованців, точною організацією ігрової діяльності.

Гра є основною діяльністю дітей молодшого шкільного віку, засобом всебічного розвитку, важливим виховним методом, активною формою пізнання навколишньої дійсності. Щоб ігрова діяльність позитивно та продуктивно впливала на навчально-виховний процес, необхідно дотримуватись певних методичних рекомендацій:

- щоб гра виконувала свої основні функції, необхідно насамперед створити відповідні сприятливі умови: виділити певний час для ігор, створити предметно-ігрове середовище з доступним ігровим матеріалом; морально, емоційно налаштувати учнів на гру;
- важливим фактором успішної реалізації навчально-виховного процесу засобами ігрової діяльності є формування інтересу до гри;
- потрібне чітке визначення структури гри та її компонентів. Структура гри складається з ігрового завдання, ігрової дії та правил гри. Учитель повинен ознайомити молодшого школяра з грою, цікаво пояснити ігрове завдання, чітко пояснити правила гри, організувати ігрові дії;
- важливою умовою активізації інтелекту дитини під час гри є продумана організація і методика проведення гри, сплановані засоби, які дозволяють дітям добре її пояснити і зацікавити;

- у грі обов'язково мають бути присутні творчість, ініціатива, винахідливість, кмітливість. Активну роль відіграють уява, емоції та почуття дитини. Дидактичні ігри, метою яких є розвиток пізнавальної активності, допитливості, швидкості розумових дій та ініціативи у прийнятті рішень, мають значний потенціал для використання на уроках вивчення англійської мови [31, с. 27].

Ігрові технології не є новими у педагогічній науці, проте вони зазнають змін, модифікуються під потреби сучасного освітнього процесу. Впровадження ігрових технологій в освітній процес починається зі створення ігрової ситуації. Якщо цілеспрямовано створити умови ігрового навчання, скажімо, при вивченні граматики англійської мови в початковій освіті, то підвищиться не лише інтерес до освітнього процесу, а й успішність.

Використання ігрових технологій має ряд переваг, окреслимо найістотніші, на наш погляд:

- ігри дозволяють розвивати чотири основних види мовленнєвої діяльності – говоріння, слухання, читання і письмо – не за допомогою нудних, одноманітних вправ з підручника, а шляхом активної, зацікавленої участі учнів в ігровому процесі, який є сильним стимулом оволодіння іноземною мовою;
- ефект змагання збільшує активність учнів та продуктивність праці;
- підвищується увага класу: під час гри вчитель отримує всю увагу учнів, які, як це іноді буває на початку уроку та при поясненні нудного матеріалу, не виявляють жодної цікавості до уроку;
- ігри сприяють емоційному розслабленню та подоланню мовного бар'єру: будь-яка гра виводить людину із серйозного, напруженого стану, який несвідомо створюється, коли людина намагається опанувати і ще невпевнено спілкується іноземною мовою;
- гра дає можливість вчителю створити комунікативну ситуацію;

- створення сприятливої атмосфери на уроці: гра сприяє згуртуванню, дружній підтримці, взаємовиручці, командному духу, позитивно впливає на успіхи учнів та створює позитивну атмосферу в класі на уроках англійської мови.

Під час освітнього процесу доцільно впроваджувати низку вправ з присутністю ігрових елементів, що дозволить стимулювати пізнавальний інтерес, учні ж, у свою чергу, і почнуть удосконалювати свої вміння та навички з більшим ентузіазмом. Хід уроку можна скласти так, щоб діти відчували себе ніби в комп'ютерній грі чи квесті, де проходять тести та виконуватимуть вправи, а нагорода залежатиме від сюжету, наприклад, якщо сюжет побудований навколо ідеї піратства, нагородою може стати ключ від скарбів тощо. Кожен урок має бути оригінально побудований відповідно до певного сюжету, який має бути доповнений граматичними іграми, лексичними завданнями тощо. Пропонуємо ілюстративну частину уроку, в якій використовуються елементи ігрової технології, а саме механізми комп'ютерної гри в Додатку А (Додаток А. Фрагмент уроку з використанням механізму комп'ютерної гри).

Крім використання ігрових елементів на заняттях, існує ще один рівень реалізації ігрових технологій – застосування вже існуючих ігор та додатків для вивчення англійської мови. Активізація їх використання зумовлена, насамперед, впровадженням дистанційної та змішаної форм навчання. Учитель може реалізовувати ігрові технології, використовуючи найрізноманітніші засоби: комп'ютерні ігри, мобільні освітні додатки, програми та додатки з елементами доповненої реальності (наприклад, Peronio, Reading Kingdom) [27]. Вибір додатку безпосередньо залежить від навчальної мети, уподобань і навичок викладача. Розглянемо найпопулярніші і доступні засоби створення комп'ютерних ігор для дидактичних цілей:

- Wordwall - сайт дозволяє створити вікторини, анімовані ігри (<https://wordwall.net/uk>);

- LearnindApps - сайт допомагає відтворити гру «Хто хоче стати мільйонером», а також пропонує ряд інших шаблонів ігор – «Знайди пару», «Скачки», «Пазл» (<https://learningapps.org/>), проте дидактичних можливостей і функцій ресурсу значно більше, хоч вони й не стосуються ігрової діяльності (Додаток Б).

Наведемо приклади ігрових завдань з англійської мов для учнів початкової школи, створених за допомогою цих ресурсів.

Завдання 1. Назви англійською мовою слова, які з'являються на картинках (Wordwall).

Приклад завдання: на екрані з'являються картки з картинками, їх потрібно назвати англійською, використовуючи нові вивчені слова. Bird, birch, nurse, purple, mermaid, servant, turtle, fern.

Завдання 2. Співвіднесення слова з картинкою (Wordwall, LearnindApps).

Приклад завдання: на екрані хаотично представлені картинки і самі слова, які потрібно правильно з'єднати. Кожен учень підходить до комп'ютера та виконує завдання за одним словом. Blouse, cow, clown, brown, house, mouse, down

Завдання 3. Вирішення кросворду (Wordwall, LearnindApps).

Приклад завдання: на екрані представлений кросворд, який відразу можна вписувати слова, справа представлені питання. Кожен учень підходить і вписує відповідь одним словом. Можлива робота у групах.

Завдання 4. Розподіл слів за звуками (Wordwall, LearnindApps).

Приклад завдання: на екрані представлено кілька стовпців із звуками. У завданні слід розставити слова, які мають певний звук. Робота - фронтальна, вчитель сам розставляє слова за відповідями учнів. Звуки: [3:],

[aʊ],[i:],[æ], [ʌ]. Слова: Purple, sweet, tree, street, sun, ant, sleep, blouse, mouse, birch, brown, three, mat, mug, fern, feed, cup, cap, hat, mother, cat.

Завдання 5. Закріплення пройдених граматичних структур (Wordwall, LearnindApps).

Приклад завдання: на екрані з'являється завдання у вигляді вікторини, де потрібно перекласти різні фрази або з української на англійську мову, або з англійської на українську. Приблизні фрази: I як grapes, The book is on desk, I like horses, I live in Madrid, She is from Paris та інші.

Завдання 6. Відпрацювання числівників та питання «How old are you?» (Wordwall).

Приклад завдання: на екрані колесо удачі з числівниками від 1 до 12. Учні в парах ставлять питання і відповідають залежно від числа, що випало на колесі удачі.

Незважаючи на популярність більш сучасних ігрових технологій (додавання сюжету й атмосфери гри на уроці, використання освітніх ігор у додатках та застосунках) не втрачає своєї актуальності й класична дидактична гра як різновид гри, що проводяться відповідно до конкретних освітніх цілей та задач. Така гра є додатковим стимулом до оволодіння мовою. Навчальна гра сприяє вихованню культури спілкування та формуванню вміння працювати в колективі, а завдяки вмілому використанню на уроках зміцнює бажання грати та спілкуватися. Вона відповідає природним потребам і бажанням дитини і є унікальним засобом ненасильницького навчання. Наголосимо, що гра не здатна замінити традиційні форми і методи навчання, але за рахунок підвищення інтересу учнів до навчальної діяльності, стимулює зростання пізнавальної активності, дозволяючи отримати і засвоїти більше інформації, сприяє набуттю природних навичок прийняття рішень у різних ситуаціях.

Пропонуємо наступні дидактичні ігри, що можуть бути використані на уроках англійської мови:

Чарівник. Ця гра дозволить дітям направити магію звуків на перетворення одного предмета на інший. Наприклад: «Хто зможе перетворити капелюх на кішку? hat-cat. а потім перетворимо кішку на кажана – cat-bat. а тепер перетворимо коробку на лисицю – box-fox. При переході на новий ступінь навчання іменники ускладнюються: рау-may, cow-bow, light-sight.

Гра на уважність. Вчитель називає слова, іноді допускаючи помилки у вимові, коли діти чують неправильне слово, потрібно плеснути в долоні. Виграє найуважніший учень.

Відгадай звук. Вчитель роздає картки зі словами з однаковим звуком, зміст картки зачитує один із учнів. Наприклад: cat, fat, sad, dad, cab. Або: plate, place, gate, date. Учні повинні вгадати, який звук поєднує усі слова.

Злови слово. Учні діляться за командами, і вчитель читає набір слів. cup-cup-carcup, ship-sheep-ship-ship, bed-bad-bad-bad. Учні повинні знайти «зайве» слово.

Знайди риму. Учням 3-4 класів можна запропонувати завдання знаходження рими до слова. Можна поділити учнів на команди і переможе та, яка вигадала найбільше рим: tree – free, three light – flight, right, sight big – pig, dig.

Отже, ігрові технології мають широкий спектр можливих застосувань у навчанні іноземних мов. Провідним видом діяльності учнів початкової школи є гра, відповідно для підвищення мотивації учнів молодшого шкільного віку та привернення й утримання їхньої уваги вчитель може використовувати гру, яка дозволяє учням отримати задоволення від навчання, досягти емоційної залученості, збудженості й зосередженості на навчальному завданні; уникати страху помилитися тощо. Існує кілька шляхів реалізації ігрових технологій, які найбільш ефективні в сучасному навчальному процесі: додавання сюжету та атмосфери гри; розробка повноцінних навчальних ігор. Перший спосіб не потребує додаткового цифрового обладнання та базується на реалізації ігрової механіки (сюжет,

система оцінювання, рівні, завдання, складність яких поступово зростає від свідомо спрощеного до складного), а другий – це робота учнів за допомогою цифрових засобів реалізації ігор: комп'ютерні ігри, мобільні тощо. Проте не втратили актуальності й класичні дидактичні ігри, які відповідають природним потребам і бажанням молодшого школяра і є унікальним засобом ненасильницького навчання.

2.2 Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови

Використання сучасних технологій навчання сприяє підвищенню мотивації, інтересу до навчання та бажання вивчати та спілкуватися іноземною мовою. Одним із шляхів досягнення цієї мети є використання інформаційно-комунікаційних технологій, при цьому електронні засоби все частіше використовуються як джерела інформації. Кожен урок англійської мови має бути спрямований на практику, на набуття комунікативної компетенції, тобто на певний рівень мовних і національних знань, комунікативних навичок та навичок усного мовлення, які дають змогу спілкуватися іноземною мовою. Використовуючи інформаційно-комунікаційні технології на уроці, можна урізноманітнити навчальний процес, візуалізувати предмет і зробити його сприйняття доступним. Усі схеми, ілюстрації, анімації та звукозаписи, які використовуються в організації навчального процесу, не тільки урізноманітнюють урок, а роблять його більш змістовним.

Завдяки інформаційним ресурсам Інтернету багато дидактичних питань на уроках англійської мови можна вирішити більш ефективно, інтегрувавши їх у навчальний процес:

- розвивати читацькі навички та вміння шляхом безпосереднього використання мережевих матеріалів різної складності;

- удосконалити вміння аудіювати іноземні тексти на основі автентичних аудіотекстів в інтернеті, а також текстів, створених учителем;
- розвивати навички монологічного та діалогічного мовлення за допомогою дискусій на основі запитань щодо матеріалу, викладеного вчителем;
- удосконалювати лексичних і граматичних навичок шляхом навчання з використанням програм, ігор і тестів.

На уроках використовуються мультимедійні презентації, онлайн-тести та програмні продукти, які допомагають учням поглибити знання та засвоїти складні теми.

Звукові тренажери. На початковому етапі вивчення іноземної мови дуже важливо навчити дітей правильно та грамотно вимовляти звуки. Саме фонетична сторона володіння мовою впливає на правильне розпізнавання мовних одиниць і формування загальної фонетичної культури. Шляхом правильного формування фонетичних аспектів мови учень не просто правильно вимовлятиме лексичні одиниці, але й легко сприйматиме на слух матеріал іноземною мовою, що є невід'ємною частиною грамотного оволодіння усним мовленням. При відпрацюванні звуків можна використовувати програми-тренажери, які здійснюють контроль над вимовою слова, де учень не зможе перейти новий етап, не промовивши попередні лексичні одиниці правильно. Сьогодні існує велика кількість подібних сервісів, серед них варто відзначити наступні:

- EasyPronunciation (<https://easypronunciation.com/>) – цей тренажер мовлення включає професійні аудіозаписи 20 000 англійських слів;
- LearnEnglish – додаток розроблений Британським Радою для вивчення англійської, у ньому є таблиця звуків, натискаючи на які, можна почути, як їх правильно вимовляти.

Гіпертексти. Читання – це невіддільна частина навчання мови. На цьому етапі дуже допомагають гіпертексти. Гіпертекст – це можливість не лише прочитати текст, а й докладніше вивчити ті явища, які є у ньому. На початковому етапі можна використовувати різні тренажери з вправами типу «встав пропущену букву», «розділи слова за правилами читання» тощо. Також можна робити гіпертекстовими незнайомі для учнів слова, натискаючи їх, діти будуть одразу бачити їх значення, не відриваючись від прочитання тексту.

Використовуючи інформаційно-комунікаційні технології на уроках при відпрацюванні граматичних форм, учні набагато швидше засвоюють отриману інформацію, представлену у наочній формі, ніж просто з використанням схем та таблиць. Коли учні бачать ситуацію, вони живуть нею і опиняються в ній. Для цього можна використати мультимедійні презентації, програмні продукти, що використовують текст, звук, відео для подання інформації. Використання мультимедійних матеріалів є закономірним етапом розвитку педагогічних технологій.

Мультимедійні презентації. Мультимедійні презентації – це «навчальні матеріали, підготовлені за допомогою редактора Power Point, використовується для організації роботи з певної теми, привернення уваги учнів до лексико-граматичного або країнознавчого матеріалу» [27, с. 276]. У всіх школах без винятку вчителями застосовуються навчальні презентації. Розбираючись у комп'ютері можна створювати оригінальні та цікаві навчальні матеріали, які зацікавлять, мотивують учнів на засвоєння нових знань та на успішні результати. Учитель має право робити презентації самостійно або використовувати готові методичні розробки з веб-ресурсів інших педагогів. Наприклад, якщо використовувати презентацію до уроку на тему «Мій день» у 3 класі, можна ознайомити учнів з новими лексичними одиницями теми, використовуючи ілюстративні матеріали, що сприяють кращому запам'ятовуванню; удосконалювати артикуляційні навички учнів та вчити їх вживати Present Simple; вчити

розповідати про повсякденні дії з використанням прислівників (Додаток Б. Презентація на тему «My day»).

Учитель може доручити учням створити презентацію. Традиційно вивчення теми чи розділу закінчується повторенням, закріплення та узагальнення. Всі ці елементи можна поєднати, запропонувавши учням створити мультимедійний проект наприкінці теми.

Використання мультимедійних презентацій доречно на уроках розвитку навичок аудіювання, де засіб навчання має ряд переваг. Однією з головних переваг є можливість представляти учням після виконання завдань правильні відповіді письмовому вигляді. Інший позитивний результат використання презентацій – це швидший темп уроку, зацікавленість учнів.

Хмара слів. Робота з хмарами слів - незвична техніка, але дуже ефективна для візуалів (людей, які сприймають більшу частину інформації за допомогою зору). Він дозволяє подати, актуалізувати, закріпити, узагальнити навчальний матеріал шляхом його візуалізації за допомогою інформаційних ресурсів (Рисунок 1 Хмара слів на тему: «Animals»). «Хмару слів» можна створити та роздрукувати, готуючи усне зв'язне висловлювання – ключові поняття, візуалізовані в «хмарі» стануть чудовою опорою для переказу чи розповіді. На початку етапі відпрацювання лексики можна запропонувати учням знайти та вписати з «хмари» слова з теми.

Учні можуть самостійно створити «хмару слів», використовуючи зручні онлайн-ресурси: Word Art, Word It Out, Word Cloud Generation тощо.

Рисунок 2.1

Хмара слів на тему: «Animals»

Також у даному конструкторі можна створювати тести з множинним вибором. Вчитель створює тест із запитаннями, до кожного з яких він друкує кілька варіантів, серед яких є як вірні, так і невірні відповіді. Учень вибирає із запропонованих варіантів відповідей потрібний пункт та зберігає свій вибір.

У конструкторі живих аркушів можна створювати вправи «Вимовляй правильно». Учитель може розмістити зображення або надрукувати слова, словосполучення, а учню потрібно вимовити правильно написане слово, словосполучення або те, що зображено на ілюстрації. Конструктор автоматично зберігає сказане слово, словосполучення. При неправильному вимовлянні не зараховує відповідь.

На одному робочому аркуші можна розміщувати різні види вправ. Робочий аркуш може складатися з однієї-п'яти сторінок та охоплювати навчальний матеріал кількох занять (Додаток Г. Живий аркуш на тему «My family»).

Отже, навчання з використанням сучасних комп'ютерних технологій має великий потенціал для підвищення мотивації і робить заняття більш емоційним та інформативним, для цього можуть бути використані наступні інформаційні продукти: онлайн-тренажери вимови (для формування фонетичної, комунікативної грамотності); гіпертексти (для вдосконалення навичок читання); мультимедійні презентації, живі інтерактивні аркуші тощо. Використання таких програм допомагає формувати ключові іншомовні компетентності учнів, при цьому роблячи урок цікавим для дітей молодшого шкільного віку. Однак слід пам'ятати, що освітні завдання на уроці в першу чергу необхідно вирішувати через живе спілкування з вчителем та однокласниками.

2.3 Методика використання здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі початкової школи

Хоча термін «здоров'язбережувальні технології» увійшов до наукового обігу ще на початку 90-х років ХХ століття, він не має вичерпного обґрунтування та змісту навіть сьогодні, коли система освіти направлена, в тому числі, і на зміцнення та збереження здоров'я учнів.

В. Лозинський тлумачить це поняття як «систему, що створює максимально можливі умови для збереження, зміцнення і розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, особистого і фізичного здоров'я всіх суб'єктів освіти (учнів, студентів, педагогів і ін.)» [25, с. 67].

М. Рибалко здоров'язбережувальні технології визначає як «системний метод програмування цілей, конструювання змісту, прийомів, засобів навчання й виховання, спрямованих на підвищення рівня індивідуального здоров'я, формування здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної компетентностей та створення здоров'язбережувального освітнього середовища в навчальному закладі за умов здійснення моніторингу стану здоров'я суб'єктів освітнього процесу» [15, с. 18].

О. Ващенко у поняття «здоров'язберігаючими технологіями» вкладає наступний зміст: система цілеспрямованої алгоритмізованої взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що спрямована на формування, збереження та зміцнення здоров'я [7, с. 3].

Проаналізувавши існуючі визначення, можна зробити висновок, що в цілому вони не суперечать одне одному, загальноприйняте розуміння «здоров'язберігаючих технологій» – цілісна система дій суб'єктів освітнього процесу, виконання якої дає високий рівень гарантованості досягнення поставлених цілей, а саме: зміцнення та розвиток учнівського здоров'я.

Хочемо підкреслити, що англійська мова – це один із найскладніших навчальний предметів у початковій школі. На уроці учні багато пишуть, читають, говорять, аудіюють іншомовні тексти. Це значно навантажує

нервову діяльність учнів, активізуючи при цьому пам'ять, логіку та мислення. Дітям молодшого шкільного віку важко витримати таке навантаження і дуже важливо забезпечити їм короткі, іноді розважальні, але в той же час корисні перерви. Тобто в контексті навчання англійської мови в початковій школі під технологіями здоров'язберігаючого навчання слід розуміти систему методів, прийомів і вправ, спрямованих на психологічне розвантаження школярів і зниження фізичного напруження, які використовуються на уроках у короткі часові проміжки.

Найпоширенішим прикладом включення елементів здоров'язбережувальної технології є інтеграція в уроки **фізкультхвилинок**, які є одним із основних компонентів системи освіти молодшої школи. Рухова активність допомагає запобігти перевтомі та відновити працездатність дітей. Для цього можна скористатися такими фізкультхвилинками:

*Head and shoulders, knees and toes, knees and toes,
Head and shoulders, knees and toes, knees and toes.
And eyes, and ears, and mouth, and nose,
Head and shoulders, knees and toes,
Knees and toes [3].*

Інший приклад фізкультхвилинки:

*Come, my friend and dance with me
(Діти виконують довільні танцювальні рухи)
It is easy, you can see
One step back, one step out
(Один крок назад, один крок уперед)
Then you turn yourself about
(Повертаються навколо себе)
It is fun to dance with you
(Діти виконують довільні танцювальні рухи)
And it isn't hard to do.
One step back. One step out*

(Один крок назад, один крок уперед)

Then you turn yourself about

(Повертаються навколо себе) [3]

Доречно на уроках проводити й **вправи для кистей рук та пальців**. Як відомо, будь-яка діяльність дітей, у якій задіяні кисті та пальці, сприяє розвитку мовлення, на чому наголошувала ще М. Монтесорі. Розминку кистей рук та пальців можна використовувати і на початку уроку, і в середині для розвантаження. Така робота налаштовує дітей на заняття, дає позитивний заряд, а також допомагає активізувати мозкову діяльність. Як відомо, у англійському фольклорі кожен пальчик має власне ім'я. Одночасно це ім'я є характеристикою пальця, що визначає його можливості. На основі цього можна провести розминку: діти тримають одну руку, широко розчепіривши пальці, а вказівним пальцем іншої руки надавлюють на їх кінчики, називаючи при цьому разом із вчителем, фольклорні «імена» пальчиків: Peter Pointer (вказівний), Tobby Tall (Довгий Тоббі), Ruby Ring (Рубі з кільцем), Baby Small (Малютка – мізинчик) і, нарешті, Tommy Thumb (Великий Томмі – великий палець – «Сам»). Така робота має й пізнавальне значення: діти разом із виконанням розминки, здобувають країнознавчі знання. Прикладом пальчикової гімнастики може слугувати наступна вправа:

Five little kittens

Five little kittens standing in a row (підняти 5 пальців)

They nod their heads to the children so (загинають пальці)

They run to the left, they run to the right (провести пальцями вліво, а потім вправо)

They stand up and stretch in the bright sunlight (витягнути пальці вгору)

Along comes a dog who's in for some fun (підніміть палець протилежної руки)

MEOW! See those little kittens run (нехай бігають пальці)

Таку вправу можна повторювати кілька разів – спершу на правій руці, потім на лівій, потім разом.

Гімнастика для очей. Кількість учнів із поганим зором неухильно зростає, такі гімнастики допомагають зняти втому очей. Якщо на уроці відпрацьовується нова лексика, доречно провести наступну рефлексію. На дошці прикріплені картинки, вчитель показує одну з них і називає, що зображено на картинці. Іноді правильно – інколи навмисно неправильно. Якщо названо правильно – діти мовчки, але енергійно кивають, якщо неправильно – водять головою з боку в бік, теж мовчки.

Можна провести рефлексію й по-іншому – з користю для очей. Ті ж картинки розвішені по всій дошці і навіть за межами, по всьому класу. Команда проста.

– *Look at a cat!*

– *Look at an apple!*

– *Look at a plane!*

Головне, щоб ці картинки розташовувалися якнайдалі одна від одної. Це дозволяє не лише відпочити очам, а й перевірити, як засвоєні слова.

Основним завданням учителя за програмовими документами Нової української школи є забезпечення максимально комфортної та сприятливої обстановки та створення позитивного емоційного настрою на уроці. Відпочинок часто супроводжується позитивними емоціями. Мета релаксації – зняття психологічної напруги, забезпечення дітей коротким відпочинком, що дозволяє покращити засвоєння матеріалу. При вивченні іноземної мови доречно використовувати **гру як одну з форм релаксації**, це дозволяє швидкого відновити працездатність школярів, створити позитивне налаштування на урок.

Доцільно використовувати на уроках рухливі ігри: застосування їх на уроках створює сприятливу основу для розвитку рухової активності дітей, зміцнює здоров'я та допомагає у вирішенні певних навчальних і виховних завдань. Наприклад, гру «Balloons up in the sky!» можна використовувати й

для фізичної активізації дітей, при цьому школярі в ігровій формі повторюватимуть кольори. Мінімальна кількість учасників – шість. Педагогу знадобиться багато надутих різнокольорових кульок, які він підкидатиме одну за одною. Завдання школярів – утримати кульку в повітрі якнайдовше, підбиваючи її вгору треба назвати її колір. Інший приклад - п'еса-пантоміма «In the shop». Школярам пропонується ігрова ситуація: ви хочете щось купити в магазині в Лондоні, ви недостатньо добре володієте англійською і намагаєтеся спілкуватися з продавцем за допомогою жестів і міміки. Такі ігри сприяють розвитку координації рук і ніг, інших частин тіла, орієнтації в просторі і часі, викликають позитивні емоції під час уроку. Пальчикові ігри чудово знімають втому дітей, їх також варто включити на уроки англійської мови в початковій школі.

Для зняття психічної напруги та втоми також необхідні **емоційні розрядки**, ними можуть служити прислів'я, веселі чотиривірші, жартівливі або повчальні зображення. Для цього також можна використовувати пісню, яка є одним із найефективніших способів впливу на чуттєву сферу школярів. Через пісню вивчається лексика, відпрацьовуються граматичні структури, фонетика тощо. Наприклад, пісня про алфавіт сприяє швидкому запам'ятовуванню літер англійського алфавіту, в тій же послідовності, в якій вони знаходяться в самому алфавіті:

A-B-C-D-E-F-G,

H-I-K-LMNO-P,

Q-R-S-T-U-V,

W, X, Y i Z!

Now I know my ABCs,

Next time wont you sing with me?

We are the Alphabet! [3]

Пісні на уроках англійської можна використовувати так само при вивченні пір року. Можна розучувати пісні з картинками, де зображені всі пори року.

*Spring is green,
 Summer is bright,
 Autumn is yellow,
 Winter is white [3].*

Сміх є незвичайним стимулом, який викликає в учнів мимовільну реакцію і допомагає зняти напругу. Тому, крім пісень, гарною ідеєю буде розповідь на уроках гумористичних історій (англійською) з веселими іграшками та картинками.

Дихальна гімнастика сприяє поглибленню дихання, підвищенню збудливості кори головного мозку та активізації дітей під час занять. Прикладом такої роботи є вправа «Balloons!»: школярам потрібно уявити себе повітряною кулькою («You are balloons! / Ви повітряні кульки!»). Порахувавши 1, 2, 3, 4, діти роблять 4 глибокі вдихи («Breathe in! / Дихай!») і затримують подих. Після цього повітря видихають на рахунок 1-6 («Breathe out! / Видихни!»).

Отже, у контексті уроків англійської мови в початковій школі під здоров'язберігаючими технологіями навчання розуміють систему методів, прийомів і вправ, спрямованих на психологічне розвантаження школярів і зниження фізичного напруження, які використовуються на уроках у короткі часові проміжки. До них відносяться фізкультхвилинки, рухливі ігри, дихальна гімнастика, емоційне розвантаження. Використання здоров'язберігаючих технологій дозволяє дитині успішніше засвоювати нові знання, розкривати вміння, досягати поставленої мети та вирішувати дидактичні завдання.

2.4 Організація та зміст експериментального дослідження на визначення впливу сучасних інноваційних технологій навчання на інтенсифікацію освітнього процесу

За основу нашої магістерської роботи було взято гіпотезу, що сучасні інноваційні технології навчання сприяють інтенсифікації освітнього процесу,

що, в свою чергу, допомагає якісно покращити рівень іншомовної компетентності учнів початкової школи.

Для того, щоб перевірити якість іншомовної компетентності учнів початкової школи на уроках англійської мови за допомогою спеціально розробленого комплексу вправ із використанням поєднання ігрових, інформаційно-комунікаційних та здоров'язбережувальних технологій ми провели експериментальне дослідження.

Експеримент було здійснено на базі Херсонської загальноосвітньої школи I-III ступенів №32 Херсонської міської ради на уроках англійської мови в початкових класах.

Під час педагогічного експерименту нами було проведено експериментальну роботу на двох етапах: перший – діагностувальний (констатувальний), другий – заключний (формульвальний).

Основним завданням першого етапу була перевірка рівня сформованості іншомовної компетентності учнів 3 класу. Для організації такого етапу учнів третього було поділено на 2 групи: експериментальну (ЕК) і контрольну (КГ). У складі експериментальної групи було 14 учнів, а контрольної – 15. Учасникам обох груп було надано спеціально підготовлені завдання із однаковим рівнем складності. У ході дослідження констатовано, що успішність учасників обох груп майже однакова.

У ході другого етапу нашого експерименту було визначено критерії для визначення рівня сформованості іншомовної компетентності учнів початкової школи:

- вміння спілкуватися англійською на елементарному рівні;
- читацькі вміння: відтворювати й розуміти письмові англійські тексти;
- аудіальні вміння;
- вміння створювати граматично правильні й лексично багаті письмові висловлювання.

Виходячи із сформованих критеріїв, нами було виокремлено рівні знань молодших школярів: високий, середній та початковий.

Таблиця 2.1

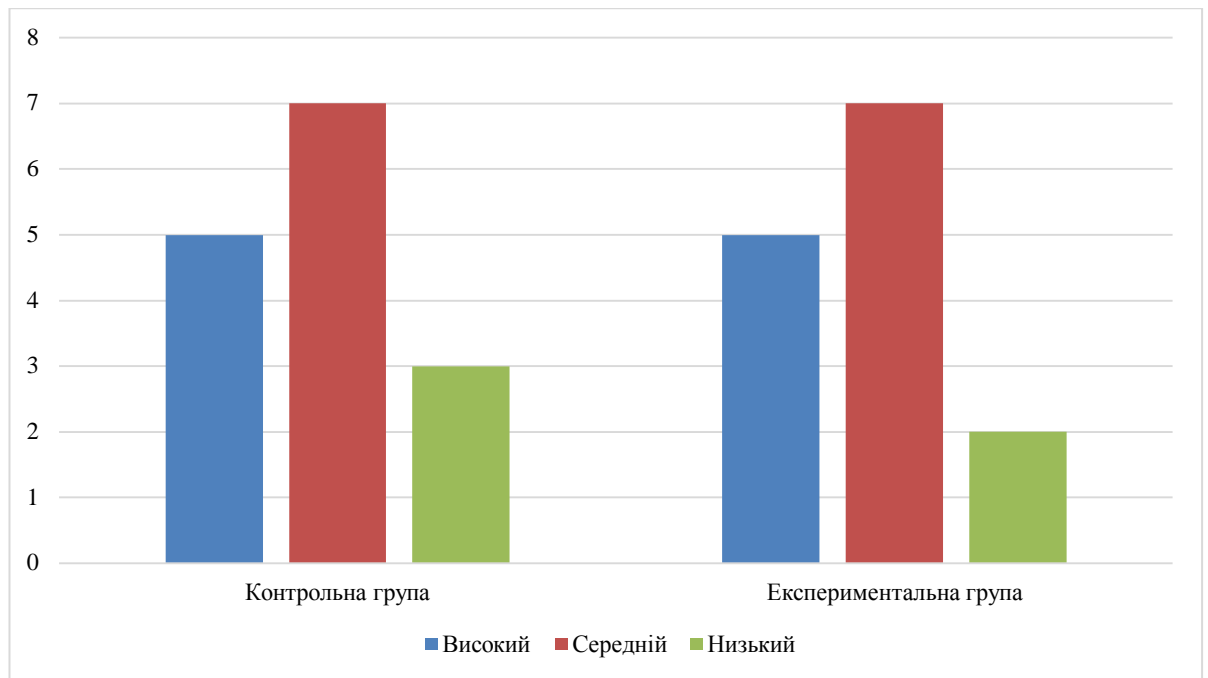
Результати констатувального зрізу

Рівні мовлення	Експериментальна група		Контрольна група	
	Кількість дітей	%	Кількість дітей	%
<i>Вміння спілкуватися англійською на елементарному рівні</i>				
Високий	4	28,6 %	5	33,3 %
Середній	8	57,1 %	6	40 %
Низький	2	14,3 %	4	26,7 %
<i>Читацькі вміння: відтворювати й розуміти письмові англомовні тексти</i>				
Високий	7	50 %	7	46,7%
Середній	5	35,7 %	7	46,7%
Низький	2	14,3 %	1	6,6 %
<i>Аудіальні вміння</i>				
Високий	8	57,1 %	7	46,7%
Середній	5	35,7 %	7	46,7%
Низький	1	7,2 %	1	6,6 %
<i>Вміння створювати граматично правильні й лексично багаті письмові висловлювання</i>				
Високий	2	14,3 %	1	6,7 %
Середній	8	57,1 %	9	60 %
Низький	4	28,6 %	5	33,3 %

Одержані дані в групі було визначено, використовуючи формулу середнього арифметичного. Спираючись на отримані дані, ми розподілили здобувачів освіти за трьома рівнями. Результат діагностики більш наочно представлено в співвідношенні (Рисунок 2.2).

Рисунок 2.2.

Відсотковий розподіл за рівнями сформованості лексичних навичок на констатувальному етапі

Таким чином, за результатами діагностичного етапу виявлено, що обидві групи школярів мають достатній рівень сформованості іншомовної компетентності. Проте деякі здобувачі освіти на низькому рівні, що свідчить про прогалини в засвоєнні навчального матеріалу.

Після проведення діагностувального етапу дослідження виявлено деякі розбіжності між показниками в експериментальній та контрольній групах.

Для перевірки гіпотези в уроки англійської мови включалися елементи ігрової, інформаційно-комунікаційної та здоров'язберезувальної технологій, описані в попередніх параграфах розділу: активно використовувались презентації, мобільні додатки, інтерактивні комп'ютерні ігри, фізкультхвилинки, пісеньки як різновид емоційного розвантаження. Цей комплекс роботи і ліг в основу реалізації формувального етапу експериментального дослідження.

Фаза формування характеризується тим, що при навчанні контрольної групи не використовувався спеціальний комплекс; вчитель використовував комплексне поєднання зазначених технологій лише для експериментальної групи. Далі було повторно здійснено перевірку сформованості іншомовної компетентності учнів початкової школи

Результати формувального етапу

Рівні мовлення	Експериментальна група		Контрольна група	
	Кількість дітей	%	Кількість дітей	%
<i>Вміння спілкуватися англійською на елементарному рівні</i>				
Високий	5	35,6 %	5	33,3 %
Середній	9	64,2 %	7	46,7%
Низький	1	7,2 %	3	26 %
<i>Читацькі вміння: відтворювати й розуміти письмові англомовні тексти</i>				
Високий	7	50 %	7	46,7%
Середній	4	28,8 %	6	40 %
Низький	1	7,2 %	2	13,3 %
<i>Аудіальні вміння</i>				
Високий	8	57,2 %	7	46,7%
Середній	5	35,6 %	7	46,7%
Низький	1	7,2 %	1	6,6 %
<i>Вміння створювати граматично правильні й лексично багаті письмові висловлювання</i>				
Високий	3	21,5 %	1	6,7 %
Середній	8	64,2 %	9	60 %
Низький	2	14,3 %	5	33,3 %

Під час проведення формувального етапу педагогічного дослідження було виявлено позитивні результати, що в свою чергу свідчить про ефективність цілеспрямованого та систематичного поєднання елементів ігрової, інформаційно-комунікаційної та здоров'язберезувальної технологій, що дозволяє підвищити загальний рівень сформованості іншомовної компетентності молодших школярів.

Заключний етап експериментального дослідження полягав у порівнянні одержаних даних в експериментальній групі над контрольною, що представлено у вигляді таблиці (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз загального рівня сформованості іншомовної компетентності в експериментальній та контрольній групах

Рівні сформованих	Експериментальна	Контрольна група
-------------------	------------------	------------------

умінь	група	
Високий	6 (42,9 %)	5 (33,3 %)
Середній	7 (50 %)	7 (46,7%)
Низький	1 (7,2 %)	3 (26 %)

Порівняльний аналіз розкрив, що високий рівень сформованих умінь та навичок учнів експериментальної групи зріс на 7,2 %, порівняно з попередніми показниками, що становить на 9,6 % вищий показник ніж у контрольній групі; середній показник не змінився, а низький понизився на 7,2 % і є меншим на 18,8 % ніж аналогічний показник у контрольній групі.

Отже, результати проведеного нами педагогічного дослідження підтвердили гіпотезу про те, що цілеспрямоване та систематичне поєднання елементів ігрової, інформаційно-комунікаційної та здоров'язберезувальної технологій сприяє інтенсифікації освітнього процесу, що, в свою чергу, допомагає якісно покращити рівень іншомовної компетентності учнів початкової школи.

ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження ми дійшли наступних висновків. Під час роботи ознайомлено з терміном «технології навчання», основні їх види та класифікації. Описано сучасні технології навчання англійської мови в початковій школі. Проаналізовано психолого-педагогічні основи навчання іноземної мови.

Досліджено методики використання ігрових технологій у організації освітнього процесу з англійської мови молодших школярів. Та вивчено методики впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови в початковій школі. Окреслено особливості використання здоров'язберезувальних технологій в освітньому процесі молодших школярів.

Таким чином, висунути гіпотезу про те, що інноваційні технології навчання сприяють збільшенню продуктивності освітнього процесу в результаті допомагає якісно покращити рівень іншомовної компетентності учнів початкової школи. Та у ході нашого дослідження було підтверджено про те, що систематичне поєднання елементів різних технологій сприяє посиленню дієвості під час освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. В. Мовленнєві опори як засіб навчання усного мовлення на уроках іноземної мови в старшій школі. *Проблеми сучасного підручника*. 2012. №. 12. С. 268-275. URL: <http://ipvid.org.ua/upload/iblock/357/357f8f0df77d25d82afc5c75a48506d7.pdf> (дата звернення: 08.09.2023).
2. Баліна Л. Г. Особливості навчання англійської мови у початковій школі. *Науково-методичний електронний журнал «Концепт»*. 2015. Т. 30. С. 531–535.
3. Барда І. М. Римівки та пісні на уроках англійської мови в НУШ : методичний збірник. Стара Виживка, 2022. 75 с. URL: naurok.com.ua/metodichniy-zbirnik-rimivki-ta-pisni-na-urokah-angliysko-movi-v-nush-323250.html (дата звернення: 10.09.2023).
4. Бігич О. Б. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у початковій школі. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Педагогіка та психологія. 2018. Вип. 29. С. 162-169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknlu_Ptp_2018_29_19 (дата звернення: 08.09.2023).
5. Бідюк І. Психологічні основи навчання іноземної мови в початковій школі. *Психологічна газета*. 2004. № 20. С. 24-31.
6. Бучацька С. М. Інтелектуальна карта як стратегія навчання іноземної мови. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі : Матеріали XXXI Міжнародн. научн. конф. (г. Переяслав-Хмельницький, 26-27 листопада 2017 г.)*. Переяслав-Хмельницький. 2017. Вип. 11 (31), ч. 14. С. 75-80
7. Ващенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров'язберезувальних технологій у навчально-виховному процесі. *Здоров'я та фізична культура*. 2006. № 8. С. 1-6.
8. Гарачук Т. Упровадження ігрових технологій з іноземної мови у початковій школі. *Формування особистості в багатоступеневій системі*

- освіти : досвід, реалії, перспективи* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 27-28 вересня 2017 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2017. С. 22–25.
9. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь , 1997. 375 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/106820/1/Гончаренко.%20Педагогічний%20словник%20%281%29.pdf> (дата звернення: 18.08.2023).
 10. Гродзенська Н. Вікові особливості учнів початкової школи. 2016. URL: <http://www.leader171.kiev.Ua/2.str/sps/sps002.pdf> (дата звернення: 27.09.2021 р.).
 11. Гуревич Р. С. Педагогічні технології сутність і структура. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. праць. Вінниця – Київ, 2002. Вип. 2. Ч. 1. С. 35–41.
 12. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
 13. Жук В. І. Сучасні методики викладання – скрайбінг, сторітелінг, гейміфікація, коучинг, ментальні карти, та можливості їх використання у навчанні іноземних студентів. *Матеріали Міжнародної конференції «Університетська наука – 2021»* (м. Маріуполь, 19-20 травня 2021 р.). Маріуполь : ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», 2021. Т. 4. С. 15-16.
 14. Захарченко А. О. Особливості організації навчання англійської мови на ранньому етапі. *Англійська мова у початковій школі*. 2008. № 1 (38). С. 28-31.
 15. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія [за заг. ред. Л. М. Рибалко]. Тернопіль : Осадца В. М., 2019. 400 с.
 16. Зевченко Т., Дудик Н. Використання ігрових технологій навчання іноземних мов для підвищення ефективності навчального процесу. *Збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної інтернет-*

- конференції «Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів: проблеми та стратегії». Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. С. 156-159.
- 17.Інноваційні технології навчання учнів початкових класів : монографія / П. Гусак, Л. Гусак, О. Бєлкіна-Ковальчук, Т. Воробйова. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 276 с.
- 18.Казанжи О. В. Методика навчання іноземної мови : навчально-методичний посібник (до курсу «Методика навчання іноземної мови»). Миколаїв : 2019. 227 с.
- 19.Карабін О. Й. Гейміфікація в освітньому процесі як засіб розвитку молодших школярів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019 р. № 67, Т. 1. С. 44-47.
- 20.Качан С., Катренко А. Використання інтелектуальних карт (Mind Maps) в супроводі навчального процесу. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі* : матеріали 5-ої Науково практичної конференції (м. Львів, 19–21 листопада 2013 р.). Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». 2013. С. 109- 112.
- 21.Кміть О. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі : конспект лекцій для студентів спеціальності 013 Початкова освіта, спеціалізації Іноземна мова (англійська), освітній ступінь-магістр. Чернігів : ЧНПУ, 2017. 117с.
- 22.Коломінова О. О., Роман С. В. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі. *Іноземні мов.*, 2010. № 2. С. 40-47.
- 23.Коц С.М., Коц В.П. Вікова фізіологія та вища нервова діяльність. Навчальний посібник. Харків: ХНПУ, 2020. 288 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2224031f-4074-41c4-b884-6a4618d3963e/content> (дата звернення: 20.08.2023).
- 24.Лінгводидактичні засади навчання іноземних мов у закладах вищої педагогічної та загальної середньої освіти : монографія / відп. за вип. М. М.Сідун, Т. К. Полонська. Мукачево : МДУ, 2018. 342 ст.

25. Лозинський В. Техніки збереження здоров'я. Київ : Главник, 2008. 160 с.
26. Лук'янчук М. В. Інноваційні педагогічні технології в сучасному навчанні іноземної мови молодших школярів. *Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти* : зб. матеріалів III Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 26 березня 2020 р.). Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 42-45.
27. Макаревич О. О. Гейміфікація як невід'ємний чинник підвищення ефективності елементів дистанційного навчання. Журнал «Young Scientist». 2015. № 2 (17). С. 275-278.
28. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с.
29. Музика О. Л.; Никончук Н. О. Рефлексивно-ціннісний аналіз розвитку учбових здібностей молодших школярів. *Психологічні перспективи*. 2008. Вип. 12. С. 91-98.
30. Назаркін О. А. Технологізація освітнього процесу: основні форми та наслідки. *Международная научная конференция MicroCAD* : Секція № 19. Сучасні проблеми гуманітарних наук. НТУ "ХПИ". 2011. С. 45-48.
31. Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : навчально-методичний посібник / за ред. Г. С. Тарасенко. Київ : Слово, 2010. 320 с.
32. Осадченко І. І. Методологічні підходи до розуміння сутності поняття «технологія освіти». *Педагогіка вищої та середньої школи* : зб. наук. пр. 2010. Вип. 30. С. 55-61.
33. Паршикова О. Теоретичні основи навчання іноземної мови учнів початкової школи : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2010. 408 с.
34. Полонська Т. К. Сутність ігрових технологій у навчанні іноземних мов учнів початкової школи на компетентнісних засадах. *Проблеми сучасного підручника*. 2018. № 20. С. 317-327.
35. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи : науково-методичний посібник. Київ. 2006. 136 с.

36. Розтока А. В. Загальна характеристика технологій навчання учнів загальноосвітніх навчальних. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2011. № 4. С. 30–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fvs_2011_4_10 (дата звернення: 30.08.2022 р.).
37. Руднік Ю. В. Підготовка вчителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов : дисерт. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2018. 338 с.
38. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2005. 360 с. URL: https://pidru4niki.com/18291021/psihologiya/rozumoviy_rozvitok_doshkilnika (дата звернення: 30.08.2022 р.).
39. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. Київ: ВД «ЕКМО», 2011. 320 с.
40. Солошенко-Задніпровська Н. К. Технології навчання іноземної мови. *Іноземна мова у професійній підготовці спеціалістів : проблеми та стратегії* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., Кропивницький, 15 лют. 2018 р. : зб. тез доп. [Електронний ресурс] / Центральноукр. держ. пед. ун-т імені В. Винниченка. Кропивницький : ЦДПУ, 2018. С. 96–99.
41. Тарасов А. А. Психолого-педагогічні особливості навчання іноземної мови на етапі закінчення початкової школи (на прикладі продуктивного листа). *Філологічні науки. Питання теорії та практики*. 2014. № 11 (41). С. 192-197.
42. Ткаченко О. Гейміфікація освіти: формальний і неформальний простір. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 11. С. 303-309. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2015_11_45 (дата звернення: 27.09.2021 р.).

Фрагмент уроку з використанням механізму комп'ютерної гри

Тема: «АВС (англійський алфавіт)

Мета: розвивати навички говоріння та читання за допомогою різних видів діяльності; розвивати мислення, пам'ять, уяву, увагу та творчі здібності учнів; узагальнити та систематизувати знання учнів з теми; відпрацювати лексику АВС; виховувати бажання учнів вивчати англійську мову;

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації

Хід уроку

I. Організаційна частина.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Вчитель: діти сьогодні в нас в гостях незвичайний гість, а знавець англійської мови. Дамо йому слово.

Джейсон (заздалегідь підготований учень середньої, старшої школи): How do you do children! My name is Jason. I am glad to see you. I think you don't know English language. And I think you are not coping with tasks. There are some tasks. I wish you success!

Вчитель: Діти, що ж вам сказав наш гість? (Він каже, що радий вас бачити, думає, що ви не знаєте англійської мови і що ви не впораєтеся з його завданнями)

Наша мета довести Джейсону, що ми знавці англійської мови.

III. Виконання завдань.

Завдання 1

Джейсон: My first task is finding of missing letter.

Вчитель: Друге завдання Джейсона: знайти літери, яких не вистачає, і записати їх внизу.

C A H N U

E R W J G

I L S X O Q

M P T V

Z F

Завдання 2

Джейсон: I think you have forgotten English alphabet. My first task is writing words in alphabetical order.

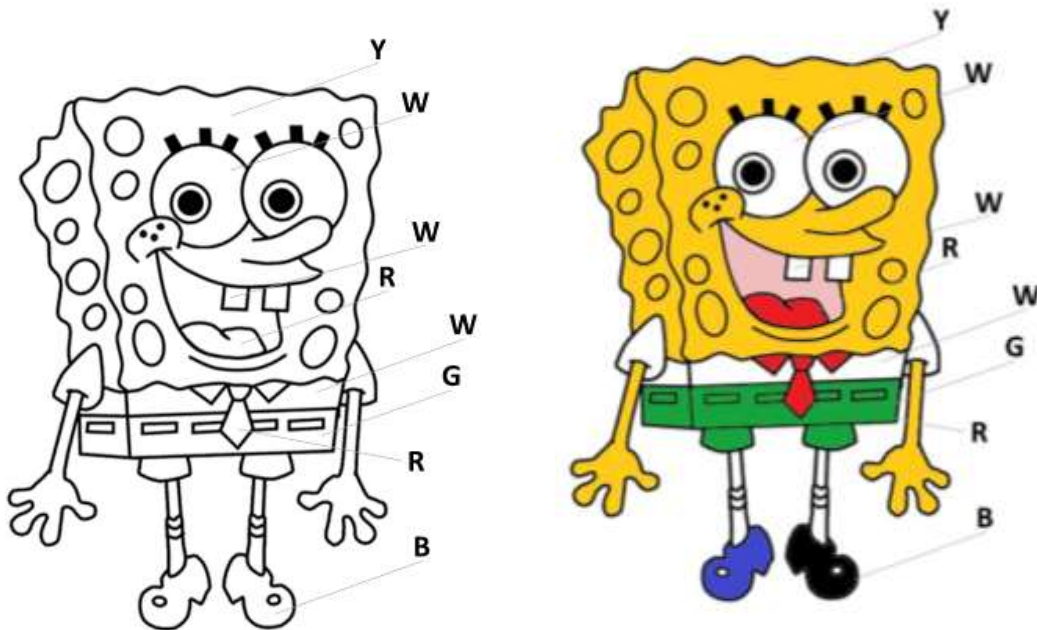
Вчитель: Джейсон думає, що ви давно забули алфавіт англійської мови і наступне завдання написати слова в алфавітному порядку

holiday	flower	you
present	work	orange
send	bed	name
apple	table	mother
chocolate	kiss	zoo

Завдання 3

Джейсон: I drawing. And for you I має prepared a task to draw.

Вчитель: Джейсон любить малювати, його наступне завдання розмалювати картинку. Але завдання має хитрість: обираючи колір, ви маєте орієнтуватися на підказки-букви, з яких починається назва кольору.

Дидактичні властивості і функції додатка «Learningapps»

Дидактичні властивості	Дидактичні функції
Різноманітні шаблони для проектування завдань і тестів різних форматів	Розвиток різних видів мовленнєвої діяльності та мовленнєвих навичок, розвиток соціокультурної компетенції, створення завдань екзаменаційного формату, організація самостійної та аудиторної роботи
Шаблон «Хто хоче стати мільйонером?»	Гейміфікація питань з множинним вибором. Використання при проміжному контролі, самооцінювання, взаємне оцінювання, при формуванні мовних навичок, розвитку соціокультурної компетенції
Шаблон «Скачки»	Гейміфікація питань з множинним вибором. Підвищення мотивації і рівня залучення, організація індивідуальній і парної роботи, організація самостійної і класної роботи
Шаблон «Парочки»	Гейміфікація завдань на зіставлення. Формування мовних навичок (лексичних, граматичних, стилістичних, орфографічних)
Інструмент «Режим інтерактивного блокнота»	Розвиток письмових умінь, організація індивідуальної та групової роботи, забезпечення комунікації учасників процесу навчання
Дошки оголошень	Адміністрування та моніторинг навчального процесу, організація самостійної, аудиторної роботи студентів, організація індивідуальної і групової роботи
Легкість запрошення учнів в мобільний клас по посиланню, QR-кодом і легкість вбудовування завдань на сторонні сайти	Здійснення проектної діяльності, організація групової та індивідуальної роботи, використання в якості початкового етапу квесту
Колекція створених іншими викладачами завдань	Використання завдань для самоосвіти, заповнення прогалін учнів

Phonetic drill

[i:], [i]

**One, and two, and three, and four,
We are sitting on the floor.
We are playing with a ball,
And a pretty little girl.**

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в
раздел "Параметры".

brush my teeth

(чищу свої зуби)

Circle the correct variant. Number.

1. She get / gets up at seven o'clock.
2. I play / plays football every day.
3. He have / has a sower every day.
4. I go / goes to school every day.
5. Kate have / has breakfast every morning.
6. I do / does my homework at three o'clock.
7. Tom get / gets dressed at eight o'clock.

Живий аркуш на тему «My family»

(<https://www.liveworksheets.com/w/es/ingles/1390394>)

family

English4u

ME

Hello, everyone! This is my family tree.

COUSIN BROTHER SISTER MOTHER FATHER

UNCLE AUNT GRANDFATHER GRANDMOTHER

GRANDPARENTS PARENTS CHILDREN

LIVWORKSHEETS LIVWORKSHEETS